

**ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ŠKOLNÍ 24, BYSTRÉ 569 92
9.ROČNÍK**

SRPEN 1968 OČIMA PAMĚTNÍKŮ

Barbora Hegrová

ŠKOLNÍ ROK 2014/2015

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem řádně uvedla.

Děkuji za pomoc při zpracování mému garantovi Mgr. Janu Neudertovi, všem pamětníkům, mé babičce a rodičům.

V Polomi 21. května 2015

.....
podpis

1 Obsah

1	Obsah.....	1
2	Úvod.....	2
3	Vypracování.....	3
3.1	Okupace srpen 1968.....	3
3.2	Hořící pochodně za svobodu.....	6
3.2.1	Jan Palach.....	6
3.3	„Normalizace poměrů“.....	8
3.4	Růžena Juránková.....	9
3.5	Viliam Dudáš.....	11
3.6	Ladislav Hegr.....	13
4	Fotogalerie.....	14
5	Závěr	15
6	Seznam použité literatury	16

2 Úvod

Tuto práci jsem vypracovala, protože mě toto téma hned na první pohled zaujalo. Nikdy jsem se nikoho neptala, co se toho roku stalo. Něco málo jsem pochytila, když zrovna o této události mluvili v televizi. Ale nikdy nikoho jsem se neptala, jak se cítil, nebo co se mu zrovna honilo hlavou. Toto téma na absolventskou práci mi velmi pomohlo pochopit, v jaké nejistotě a strachu lidé v té době žili. Cílem této absolventské práce bylo zapsat jednotlivé paměti pamětníků ze srpna 1968 a posléze je porovnat s odbornou literaturou. Pracovala jsem tak, že jsem se každého pamětníka zeptala na pár otázek, které jsem si předem připravila. Někteří pamětníci začali volně vyprávět, jejich výpověď jsem ponechala v autentické podobě včetně užití nespisovné češtiny. Z výpovědí pamětníků jsem se dozvěděla řadu nových informací, které jsem do té doby neznala.

3 Vypracování

3.1 Okupace srpen 1968

Vážení posluchači, zůstaňte u svých přijímačů, probudte i teď v noci své známé, protože za malý malý okamžik bude Československý rozhlas Praha vysílat mimořádně důležitou zprávu. Zůstaňte u svých přijímačů, probudte....

(Československý rozhlas 21.8. 1968 asi v 01:40 ráno)

V noci ze 20. na 21. srpna 1968 napadla ČSSR vojska SSSR, Bulharska, Maďarska, NDR a Polska. Tento úder po zemi i ve vzduchu podporovala početná vojenská technika. Agresoři se nesetkali s ozbrojeným odporem. V krátkém čase obsadili celou republiku. Vojensky úspěšná operace přesto skončila politickým krachem. Útočníkům se nepodařilo uskutečnit žádný ze záměrů, jimiž chtěli postup vojsk pěti států zdůvodnit před českou veřejností. Na schůzi vedení KSČ, která se konala ve chvíli intervence¹, stalinisté nezískali většinu. Nedovolili si otevřeně obhajovat okupaci Československa. Odsoudilo ji nejen vedení KSČ, ale i vláda a parlament. Agresoři nedokázali rovněž umlčet sdělovací prostředky, jež zaskočené občany objektivně informovaly o dění doma i v zahraničí. Nejvíce však překvapili sovětské vedení a cizí vojska sami občané ČSSR. Někteří Češi a Slováci – hlavně z bezpečnostních složek – agresory podpořili, například naváděním útočících jednotek na cíl. Několik dlouholetých sovětských spolupracovníků se poté podílelo na nepřátelské propagandě proti našim zemím. Drtivá většina obyvatel okupaci a vlastizradu důrazně odsoudila. Prostřednictvím různých svolání, stávek a demonstrací muži a ženy vyjadřovali podporu Alexandru Dubčekovi a dalším státníkům, politikům zajatým a odvečeným SSSR. Odstraňováním či přepisováním označení ulic a obracením dopravních ukazatelů mátlí postupující protivníky. Zejména mladí lidé se pak v řadě případů s holýma rukama postavili do cesty tankům a jiné technice. Výsledkem znervóznělých a politickým školením zpracovaných cizích vojáků byla střelba a najíždění do davu lidí. Zde byli mrtví, těžce zranění a lehce zranění občané. Intervence způsobila i rozsáhlé materiální škody na veřejném a osobním majetku. Zničila zbytek tradičního rusofilství v české a slovenské společnosti. V průběhu 70. let se to projevovalo hlavně odmítáním všeho sovětského obyčejnými lidmi – bojkot někdy neprávem postihoval i pozoruhodná umělecká díla. Důsledný odpor veřejnosti, politické neúspěchy v okupovaném Československu a odsouzení zákeřného přepadení této země demokratickým světem i několika komunistickými stranami ovlivnily další postup Sovětského svazu. Když se průběhem intervence zabývala 24. srpna 1968 i Rada bezpečnosti OSN, nemohl si dovolit přehlédnout světové veřejné mínění. Už pro něho nebylo

¹ Český zásah, představuje vnější zásah do nějakého procesu za účelem jej ovlivnit, změnit.

přijatelné lámat odpor obyvatelstva i za cenu jeho velkých obětí. Znal i ohlas mimořádného sjezdu KSČ, který zasedal 22. srpna 1968 v budově podniku ČKD v Praze-Vysočanech. Mezinárodní ohledy pak bránily odsouzení zatčených čs. představitelů případným revolučním tribunálem jako nepřátel socialismu. Sovětské vedení s nimi proto jednalo. Rokování se zúčastnili též Ludvík Svoboda, Gustav Husák a další vládní a političtí činitelé – reformisté i stalinisté. Pod vlivem drsného sovětského nátlaku a výhrůžek nakonec 26. srpna podepsali moskevský protokol, zavazující je k zásadním ústupkům od polednového vývoje a nic jim nezaručující. Opětovné podřízení Československa Sovětskému svazu a vnucený návrat k totalitnímu režimu zde svým podpisem odmítl stvrdit pouze František Kriegel, předseda ústředního výboru Národní fronty.

Reformisté i stalinisté podepsali postupný dokument z rozdílných důvodů. První si namlouvali, že po uklidnění poměrů doma bude možné urovnat i vztahy se SSSR a pokračovat v započatých reformách. Druzí zamýšleli nejen zklidnit situaci v domově, ale i porazit reformisty. Za sovětské pomoci chtěli obnovit většinou obyvatelstva již odsouzený totalitní systém. Reformisté se tak oddávali kladným představám, podmínky doma i v zahraničí stále více nahrávaly jejich soupeřům. Již druhý den po podepsání moskevského protokolu požádala ČSSR Radu bezpečnosti OSN o stažení otázky vojenského přepadení našeho území z jejího programu. V duchu protokolu – pod záminkou, že mimořádný sjezd KSČ jednal o Slovácích bez jejich účasti – dosáhl Gustav Husák už koncem srpna i odmítnutí právoplatnosti vysočanského jednání komunistů. Dosud přední federalista se tak z mocenských ambicí stejně jako další vypočítavci přidal k již vítězícím stalinistům. Křídlo reformistů tak sláblo, a tím se nedokázalo vyhnout ani plnění dalších sovětských požadavků. Ze svých funkcí museli odejít SSSR nepohodlní ministři a politici. Z jeho podnětu byla znemožněna další činnost K 231², KAN³ i sociální demokracie a obnovena cenzura. Rychle přijatý zákon na ochranu veřejného pořádku už opět umožňoval potlačovat a postihovat případné opoziční projevy i postoje. V polovině října 1968 parlament odhlasoval i smlouvu o „dočasném“ pobytu sovětských vojsk v ČSSR. Tím v podstatě dostatečně schválil sovětskou okupaci republiky. O měsíc později získali s ohledem na veřejné mínění dosud opatrně postupující stalinisté poprvé od jara 1968 převahu ve stranickém vedení. Největšího nepřítele viděli v pravicovém oportunismu⁴. Vydávali ta něj snad veškeré demokratické a reformní názory šířené v Československu.

Reformistům se však přece jen podařilo uskutečnit některé ze svých cílů. Zvláště důležité bylo, že zákonem z 27. října 1968 prosadili úpravu vztahů mezi Slováky a Čechy formou federace. Na jeho základě se ČSR od 1. ledna 1969, kdy vstupoval v platnost, skládala ze dvou národních

2 Byla organizace sdružující politické vězně komunistického režimu uvězněné mezi únorem 1948 a počátkem let 60.

3 Klub angažovaných nestraníků.

4 Je způsob jednání a rozhodování, které se neřídí vlastními zásadami, nýbrž se přizpůsobuje vnějším okolnostem, příležitostem a výhodám z toho kterého rozhodnutí.

republik. Federální shromáždění tvořila Sněmovna lidu a Sněmovna národů. První komora parlamentu se volila na principu poměrného zastoupení. Ve druhé měly obě národní republiky stejný počet poslanců, což mělo zaručit, aby Slováci nemohli být přehlasováni českou většinou. Zřízená Česká národní rada a Slovenská národní rada představovaly nejvyšší zákonodárné orgány v České a Slovenské socialistické republice. Výkonná moc pak patřila federální vládě, vedle ní existovaly s „národními“ pravomocemi i česká a slovenská vláda.

Zápas mezi reformisty a stalinisty, znovu naplno otevřený přijetím moskevského protokolu, pozorně sledovala česká a slovenská veřejnost. Občané byli zdrceni intervencí a rozčarování ústupky agresorům, jež následovaly. Velká většina obyvatel přesto zpočátku vyjadřovala důvěru a podporu představitelům KSČ a státu. Přála si, aby i v těžkých podmínkách vzdorovali sovětským požadavkům, prosazovaným silou i diplomaticky. Postupně, se stále zřejmějším návratem k předlednovým poměrům, se však veřejně mínění proměňovalo. Lidé si už uvědomovali bezmocnost malé země ve světě, ovládaném či zásadně ovlivňovaném dvěma supervelmocemi. Vzpomínky na 50. léta v nich pak vyvolávaly obavy, že mohou být zanedlouho případně opět i pronásledováni za své názory. „Přebíhání“ mnohých slovenských federalistů i vychytralých nedávných stoupenců reforem kvůli vlastnímu prospěchu ke stalinistům v nich podporovalo probouzející se poraženectví. Muži a ženy přestávali věřit, že bude ještě možné prosazovat v ČSR polednovou politiku. Většina občanů však přes tyto nálady stále odsuzovala sovětskou okupaci. Postupně se ale mezi nimi začali šířit odevzdanost, lhostejnost a únava z několikaměsíčního aktivního politického života. Nejdříve – v listopadu 1968 – se ochabující pokusila znovu povzbudit svou stávkou vysokoškolská mládež. V lednu 1969 se snažil vyburcovat veřejnost i představitelé KSČ a státu k obraně potlačovaných reforem a občanských práv Jan Palach. On a po něm dva další mladí vlastenci k tomuto zvolili do té doby v našich zemích nepoužitý způsob politického protestu – dobrovolnou smrt upálení.

3.2 Hoříci pochodně za svobodu

3.2.1 Jan Palach

Narozen: 1. srpna 1948 ve Všetatách

Zemřel: 19. ledna 1969 v Praze

Rok 1968 ovlivnil Janu Palachovi život a všechny činy, které udělal. Srpnovou okupaci vojsk Varšavské smlouvy prožíval velice intenzivně a aktivně se účastnil diskusí a schůzí. V listopadu 1968 se zúčastnil studentské stávky. Už od základní školy neměl rád vítězství „zla“ a 21. srpna 1968 pro něj toto vítězství představoval. S touto okupací se nikdy nesmířil a

Ilustrace 1: Jan Palach

nenáviděl ji. Po krátkém čase lidé upadli do letargie a smířili se s pocitem, že nemohou nic dělat. Proto začal Jan Palach uvažovat o tom, jak lidi probudit. Rozhodl se pro velmi šokující způsob – zapálit se! Dne 16. ledna 1969 přišel Jan Palach k muzeu v horní části Václavského náměstí. Svlékl si kabát, polil se éterem a škrtl sirkou... Z Jana Palacha okamžitě vyšlehly plameny a rozběhl se směrem k svatému Václavu, tam se otočil a nabral směr k hlavnímu nádraží. Doběhl k Domu potravin a tam klesl k zemi. Kolem něho se rychle shromáždil dav lidí a pokoušel se ho uhasit. Mezi prvními se u něj objevil řidič tramvaje, který na něho hodil svůj kabát a snažil se ho uhasit. Po uhašení nejde ale kabát tramvajáka z Palacha sundat, protože se k němu připekl. První slova která po uhašení vydechl byla „Přečtěte dopis“. V dopise popisoval svůj čin takto:

„Vzhledem k tomu, že se naše národy ocitly na okraji beznaděje, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit veřejnost následujícím způsobem.

Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát pro naši věc upálit.

Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku, a tak jsem získal právo napsat první dopisy a nastoupit coby první pochodeň.

Naše požadavky jsou:

- *Okamžité zrušení cenzury*
- *Zákaz rozšiřování „Zpráv“*

Jestli naše požadavky nebudou splněny do pěti dnů, tj. do 21. ledna 1969, a nevstoupí-li lid s dostatečnou podporou (tj. časově neomezené stávky), vzplanou další pochodně.

Pochodeň č. 1 „

Opravdu nebyl jediný, kdo se upálil. V Palachových stopách šli další mladí lidé např. Josef Hlavatý (20. ledna 1969), Miroslav Malinka (22. ledna 1969), Blanka Nacházelová (22. ledna 1969 se otráвила svítiplynem), Evžen Plocek (zemřel 9. dubna 1969 v Jihlavě) a Jan Zajíc (zemřel 25. února 1969 v Praze). Méně známí, ale stejně odvážní lidé jako Jan Palach

3.3 „Normalizace poměrů“

Stalinisté využili určitých hospodářských potíží ke všeobecnému zpochybnění dosud stále prosazované ekonomické reformy. Do již především vnitrostranického boje znovu důrazně zasáhlo i sovětské vedení. Pod hrozbou nového zásahu sovětské armády žádalo zásadní politické a osobní změny v ČSSR. Směřovaly ke znovunastolení totalitního režimu naprosto podřízeného SSSR. Zeslabení a vnitřně rozložení reformisté již nedokázali dále vzdorovat. V polovině dubna 1969 byl A. Dubček fakticky odvolán ze své funkce. Za vedení G. Husáka přijala KSČ již v květnu 1969 program úplné normalizace poměrů v zemi. Toto označení se užívalo pro částečně zakrývaný, ale důsledný rozchod vedení KSČ a státu s reformní politikou. Plán obnovy předlednového - „normálního“ stavu – připouštěl všechny obvyklé praktiky. Nepočítal jen s těmi nejostřejšími metodami politického teroru. Dění, jež velmi zaujalo svět a dodnes ho zajímá, tak mělo zlé pokračování. Pro Československo, jež se postavilo na určitý čas do středu zájmu otázkami, které položilo lidstvu, to znamenalo tragický a smutný zlom.

3.4 Růžena Juránková

Datum narození: 7.2. 1948

Věk: 67

Bydliště: Polom

Ilustrace 2: Maturitní fotka Růženy Juránkové - rodinný archiv p. Juránkové

V červnu 1968 jsem byla na zájezdu v SSSR a dostali jsme se do letoviska Suchumí a bydleli jsme v hotelu, kde také bydleli studenti místní univerzity a skládali tam nějaké zkoušky. Bavili jsme se s nimi a už tenkrát nám došlo, že na vztahu se SSSR není něco v pořádku, protože si furt něco mezi sebou tak potichu šeptali, aby je někdo neslyšel. A řekli nám vlastně, že v ČR je kontrarevoluce a že se odchyľujeme od socialismu, všechny takové podobné řeči. Což my jsme kategoricky odmítli a řekli jim, že se u nás nic špatného neděje. Pak jsem si na to v tom srpnu 1968 několikrát vzpomněla. Vlastně že v SSSR už v té době jela propaganda proti nám a už se to chystalo dávno před tím, než to vlastně vypuklo. A to ráno, když se to stalo, jsem se chystala do práce tenkrát do Rožné do výkupu, protože jsem tam dělala účetní. A chystala jsem se na autobus do Sulkovce a přiběhla k nám sousedka, která od ráno poslouchala rádio a křičela, že je válka, napadli nás Rusi, tak jsme si teda pustili rádio. Tam už bylo takové hlášení. Na to už jsem ale neměla čas. Tak jsem se vydala do té práce a šla jsem do Sulkovce přes kopec. A bylo to takové zvláštní, to ticho působilo tak sugestivně, protože jsem furt čekala, že se od odněkud něco ozve, ale nic se nedělo. Přijela jsem do té Rožné, tam jsme si samozřejmě okamžitě pustili rádio, abychom jsme o tom něco věděli. Pracovali jsme tam celkem čtyři, vedoucí skladu, skladník.... tak jsme si pustili rádio. A neustále jsme sledovali ty hlášení různých stanic a byli jsme z toho úplně paf. I když jsem tušila v tom Rusku, že se něco dít bude, tak to pro mě byl obrovský šok a úplně neuvěřitelný. No ale tak tady na venkově se celkem nic nedělo. To už si teda moc nepamatuju, ale někdy jsem se vracela domů a někdy jsem tam spala, ale kvůli tomuhle jsem se vrátila domů. Detaily jsi už moc bohužel za ty léta nepamatuju. Ale ještě jsem si vzpomněla na takovou jednu "perličku" a to že sousedka Ondráčková byla těhotná a díky tomu stresu, co se tady dělo a tak. Tak porodila předčasně toho 22. srpna 1968. A potom to samozřejmě byla taková beznaděj, protože se najednou začalo mluvit úplně obráceně. Všechny představitelé začali najednou

likvidovat. Ve který jsme doufali, že tady něco udělají. Že to nějakým způsobem změní například Alexandr Dubček. A začali zakazovat i zpěváky. Tohle na mě působilo hrozně, protože to byla taková bezmoc, beznaděj, strach i stres. Všechno jsme to strašně prožívali. Já jsem v té době odebírala časopis Mladý svět a tam ze začátku byl takový článek, ve kterém se to hrozně kritizovalo. A pak pozvolna se to začalo všechno přetáčet. Bylo to všechno jinak. Začali se pomlouvat představitelé, že kam to všechno vedli a prostě se jim začalo vyloženě podležat. A potom ten Palach. No to nás také úplně šokovalo. Protože on jediný.. teda ono jich vlastně bylo víc. Se proti tomu postavil. Považovala jsem to za zmařený život. Ale něco to do sebe mělo. Protože vlastně byla ta velká protestace. Lidé byli s ním. Ten pohřeb prožívali. A my jsme vlastně byli v jeho věku, takže jsme to také prožívali intenzivně. Ale věděli jsme, že to bylo takové beznadějně gesto, protože stejně nikdo ty chuligány nezastavil. Potom jsme se s tím samozřejmě naučili žít. Přestalo se to nějak vnímat. Ale prožívali jsme to na začátku hrozně. Potom se to vrátilo zase do původního stavu. Filmy, co o tom natočili, tak ty se mi nezdály vůbec pravdivý. Lidem tloukli do hlavy takový nesmysly. No ale tak od těch patnácti, co nám řekli ve škole, tak jsme tomu věřili. Ale došlo nám, že to není férový. Že je to prostě diktát z Ruska, že mi nemáme šanci ani tu nejmenší. Rusi odjeli až po roce 1989, kdy je Michal Kocáb vyprovodil. Jinak tady do té doby byli. Jako dočasná pomoc. Zabydleli se tady, zabrali tady různá území a kasárny. A tady u Svitav také byli. Bydleli tady s nimi také jejich rodiny. A byli tady pořád. Vlastně až poté revoluci se do toho Michal Kocáb vložil a jednal s nimi, až je odtud "vystrkali". Ti vojáci byli zmatení. Myslím si, že ani nevěděli, kde jsou. Prostě museli poslouchat rozkazy velitele. A někde jsem slyšela, že všechny ty spojenecké armády kromě Němců, protože to by vypadalo divně, kdyby vpadli, a myslím si, že se Rumuni vzepřeli.

Ještě jsem slyšela o jednom studentovi, co se také upálil ...

Ano Zajíc. Ono jich bylo víc myslím si, že tak pět nebo tak... a potom zjistili, kolik jich bylo a nějak je zpacifikovali. Ale i tak dvacetiletý kluk, který studuje, si zmrzačí život. Bylo mi ho líto jako člověka, který si kvůli nim zmaří život a stejně s tím nic neudělá.

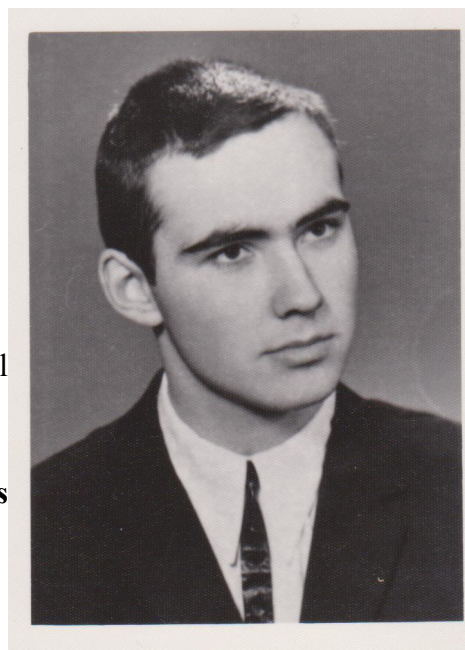
3.5 Viliam Dudáš

Datum narození: 12.4. 1951

Věk: 65

Bydliště: Bystřice nad Pernštejnem (v roce 1968 bydlel na Slovensku v Brezně)

Jak jste vnímal dění dne 21. srpna 1968, kdy nás obsadila vojska Varšavské smlouvy?

Ilustrace 3: Maturitní fotka Viliama

Bylo to takové dá se říct srandovni. Já jsem byl tehdy ve Frýdku - Místku a den předtím 20. srpna jsem jel k babičce, a jelikož jsem byl unavený, tak jsem spal a přes noc byl hrozný rámus. Já jsem si říkal, co tam ti „smetaři“ dělají, a za chvíli přišel strejda, že nás obsadili Rusi. Tam to nebyli úplně Rusi. Byli tam také spíš Poláci. A říká všude je napsané „Zavírejte slepice a husy, přijeli k nám Rusi ! “. Člověk to tehdy nechápal, že by se něco takového mohlo stát. A pak šel člověk ven a viděl ruské a polské tanky. A jelikož jsem čerstvě odmaturoval, tak jsem dobře ovládal ruštinu. Dokonce jsem maturoval z politické otázky Obrodného procesu. Tak jsme s nima mluvili. Z dnešního pohledu to byli úplně chudáci ti vojáci. Vůbec nevěděli, kde jsou! Vojáky pozvali na cvičení a oni byli v neznámé zemi. Každého pohybu se báli. Protože fakt vůbec netušili, kde jsou. Viděli věci, které v životě neviděli, jako elektrika. No člověk se fakt bál každého prudkého pohybu. Protože bylo vidět, jak jsou ti vojáci vystresovaní, hladoví a špinaví. A oni byli od odněkud z těch Mongolských stepí, z daleké Sibíře a ti vojáci vůbec nevěděli, oč kráčí.

Dala se tato událost očekávat?

Ano, dalo se to očekávat. Zajímavé je jedno, že já jsem měl kamaráda, který byl velitelem posádky a moje matka, když to viděla tehdy, že bylo cvičení. Ono u nás bylo cvičení vojsk Varšavské smlouvy. A tehdy když to skončilo, tak Rusové defakto všechny ty národnosti, které byly zastoupené těmi vojsky, odstoupily. Akorát Rusům se moc nechtělo. A najednou byla v novinách taková mapa označená, že celá naše republika je vlastně... no že na hranicích celé naší republiky se dělají nějaká ta cvičení atd. Tedy byla vlastně obklopena přes Maďarsko, Ukrajinu vlastně také

SSSR a Polsko a východní Německo. Všude se dělaly výcviky. Můj otec říkal, že to není možné. Když to moje matka říkala, že to vypadá, že nás obsadí. Dalo se to ze strategického hlediska očekávat. Ale z toho politického hlediska se mně to zdálo, jako že by to svět nedovolil. Ovšem potom se člověk dozvěděl, že to světu bylo úplně jedno. To byla vlastně sféra SSSR. Bylo to Rada vzájemné hospodářské činnosti. Tedy my jsme byli satelitní stát tehdejší SSSR a teď si s náma mohl dělat defakto, co chtěli. Takže západní státy ty mohly vlastně akorát tak „štěkat“, nic víc ani dělat nemohly. Mohly noty psát a všechno možné, ale jinak nic.

Jaké důsledky to mělo na ČSR?

Důsledky byly katastrofa. Z toho hlediska, že všichni se už těšili, že se situace v ČSR tak trochu uvolní z těch komunistických otěží. Už se mohlo dokonce i více cestovat, více mluvit. Strhávaly se zátarasy na hranicích. Takže člověk cítil takové trošku uvolnění. Takže z toho hlediska to bylo vynikající. A najednou, když ti někdo přes noc přijde a „sekne přes kříže“ no tak to pro nás byl dost velký šok. Ono postupně se od toho roku 1968 až do roku 1969 se ta situace začala radikálně měnit. Začínala se znovu zavádět cenzura. Znovu se posílily složky StB. A také usazovali lidi. Zejména ti lidé, kteří nejvíce konali pochody a manifestace. My jako studenti, když jsem přišel do Bratislavy. Potom studenti. Ti byli také přísně sledováni StB, takže to bylo cítit na každém kroku. Potom přišla prověrka stranická, která se už zas tak nás netýkala. Přišel Gustav Husák a potom začal být tvrdý socialismus, který vydržel až do roku 1989.

Jak jste vnímal den 16.ledna 1969, kdy se na Václavském náměstí upálil mladý student Jan Palach?

Samozřejmě každý člověk, který zemře zejména tak mladý... no byla to hrůza, abych pravdu řekl. Tak se nám to ani nechtělo věřit, že někdo má takové morální hodnoty a může za své morální hodnoty položit svůj život. Jak to bývalo kdysi, při válečném stavu. Zaskočilo mě to. A smekám!

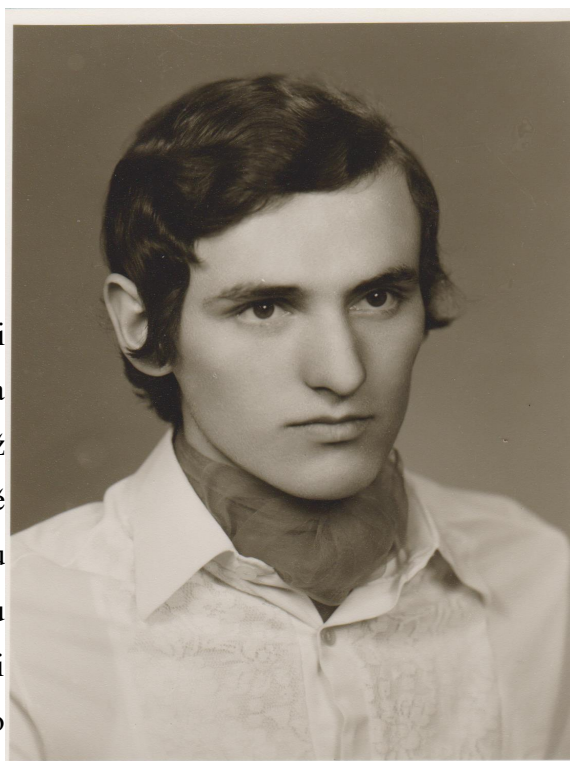
3.6 Ladislav Hegr

Datum narození: 25.9. 1951

Věk: 64

Bydliště: Nedvězí

Takže v roce 1968 mi bylo 17 let. 18 let mi teda bylo až na podzim 1968 a ty roky..nebo teda ty měsíce, kdy se to v republice jak si mlelo, než nastal srpen 1968, tak jsem to prožíval vyloženě jenom z pozice informací, nebo z pohledu informací, které jsme dostávali ve škole od učitelů a od lidí, který nás navštěvovali a vysvětlovali nám, proč změny, o kterých se hovořilo, a že by to mělo být jinak. Vstup vojsk Varšavské smlouvy

jsem prožil jako brigádník na kombajnu, kde nás *Ilustrace 4: Maturitní fotka Ladislava Hegra - rodinný archiv p. Hegra*

překvapilo to, jaké množství letadel bylo v ten den toho 21.srpna 1968 ve vzduchu. Nevěděli jsme v podstatě, o co se jedná, protože všechno to byla hra vysoké politiky, které my jsme v té době co by studenti rozuměli moc málo, nebo vůbec nerozuměli. Později, když nám začali vysvětlovat proč teda ten vstup vojsk Varšavské smlouvy, tak jsme stejně nebyli schopní si na to udělat nějaký svůj úsudek. Ten úsudek se měl potom letama a každý si to potom v hlavě rovnal po svém na základě informací na základě toho, co jsme dokázali pochopit z různých besed a z novin, televize a podobně. No tak jak ubíhali měsíce po vstupu vojsk Varšavské smlouvy, tak informací bylo čím dál víc. I když některé byly zkreslené, protože probíhala ve společnosti velká obhajoba vpádu vojsk Varšavské smlouvy....v roce 1969 pak to vyvrcholilo tím, že odstoupilo politické vedení státu, které ..v podstatě jako by se stavělo proti tomu vpádu vojsk a nastoupila tzv. Konsolidační vláda, která vlastně potom tu politickou situaci ovládala do roku 1989. Dost na nás jako na studenty zapůsobila smrt Jana Palacha v roce 1969, kdy s odstupem času to člověk vnímá tak, že každá smrt, jako by protest proti čemukoliv se nám zdála zbytečná, protože jenomže člověk je platný k tomu, aby se dalo něco měnit k tomu, aby se dali problémy řešit .. čili to byl takový pohled těch z té doby kdy ty názory byly na tolik různé, že nebylo možný si udělat v tom momentě, v tom okamžiku si dělat vlastní názor. Znovu připomínám, že to bylo ve studentských letech, kdy jsme podléhali tlaku na to jakým směrem, nebo jakým způsobem si tu situaci vysvětlovat a podobně.

4 Fotogalerie

Ilustrace 5: Spolužačky Růženy Juránkové v Suchumi s tamějším studentem (napravo) v červnu 1968 – rodinný archiv p. Juránkové

Ilustrace 6: Spolužačky a ruský studenti v Suchumi v červnu 1968 - rodinný archiv p. Juránkové

5 Závěr

Vypracování této absolventské práce pro mě bylo velmi přínosné. S pamětníky se mi spolupracovalo velmi dobře a jsem jim vděčná, že si na mě udělali chvíli čas. Jsem ráda, že jsem si toto téma vybrala. Na začátku jsem vůbec netušila, jak složitý a emotivně vypjatý stav byl v naší republice. Bohužel i tahle událost si vyžádala oběti na životech. Ať už to byl Jan Palach nebo další hořící pochodně, ale také obyčejní lidé, kteří se prostě bránili. Srpen 1968 zanechal na naší republice hodně velký šrám, který se postupem času zahojil. Při vypracování jsem nenarazila na žádný problém. A ještě jednou děkuji všem, kteří mi pomáhali při vypracování.

6 Seznam použité literatury

DIENSBIER, Jiří, Karel LÁNSKÝ, Věněk ŠILHÁN a Bohumil ŠIMON. *Srpen 1968*. Havlíčkův Brod: Práce, 1990. ISBN 24-038-90.

JOŽÁK, PhDr. Jiří. *Dějepis: Nová doba*. Václavské nám. 17, 112 58 Praha 1: Práce s.r.o, 1995. ISBN 80-208-0340-8.

„Palach Jan. ŠTĚPÁN, Petr. *Http://vlast.cz/* [online]. 2010 [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://vlast.cz/jan-palach/>